

Inleiding 13-2-08

Goedenavond allemaal,

Het is nu buiten donker.

De meesten van U weten wat daar buiten te zien is.

Maar voor degenen die dat niet weten, die van elders komen, op de snelweg de afslag hebben genomen en via de routebeschrijving hier direkt naar toe zijn gereden geef ik een korte beschrijving van wat zich hier in de omgeving bevindt:

- daar ligt het Braassemermeer
- daar ligt Roelofarendsveen
- die kant op ligt Alphen aan de Rijn

Zoals U weet bevinden we ons hier in het Groene Hart. Als je overdag hier in de buurt rondfietst dan zie je dat meteen: een uitgestrekt groengroen weidelandschap. En je ziet dan ook dat de meestal verfraaiende taal van toeristische folders hier nu eens een keer volledig waar is: dalende zwanen, overvliegende troepen ganzen die hun lichtgele buiken laten zien, ranke paden door wilgen omzoomd; dat soort dingen. Wat betreft de hemel geldt dat die door het verkeer van Schiphol wordt gedomineerd. Tijdens het fietsen kon ik op een gegeven moment wel 18 vliegtuigen tellen; maar het vliegtuiggeluid stoorde mij niet, het maakte de rust van het landschap alleen maar dieper.

Omdat het hier zo wijds en vlak is ook goed zichtbaar dat in noordoostelijke richting, zeg maar de lijn Amsterdam-Utrecht, een dunne rand van oranjeokeren lucht vlak boven de horizon hangt: smog.

Wat betreft Roelofarendsveen kun je constateren dat de bebouwing heel divers is. Aan de westzijde ligt de drukke snelweg en aan de oostzijde ligt het uitgestrekte Braassemermeer. Tussen het verkeerslawaai en de waterstilte bevinden zich achtereenvolgens een indrukwekkend bedrijventerrein, enkele woonwijken die dateren uit de naoorlogse periode en een uniek gebied aan weerszijden van de Noordhemweg dat bestaat uit waterwegen, sloten en langwerpige landtongen. Dat gebied deed me denken aan de beroemde regels van Elizabeth Bishop:

'Deze schiereilanden nemen het water tussen duim en wijsvinger
als vrouwen die de zachtheid van textiel beproeven'

Een citaat uit een gedicht dat toepasselijk 'De kaart' heet.

Nu bestaan er plaatsen en landschappen die lijken op hun kaartweergave; weidegebied bijvoorbeeld, of een meer (aangeduid met respectievelijk een groen vlak of een blauw vlak), maar als je naar de kaart van Roelofarendsveen kijkt dan verschilt die weergave enorm veel van de werkelijkheid.

Op Internet heb je een mooie site die Google-Maps heet en waarop je zo'n beetje alle plaatsen in kaartvorm kunt zien. Ik heb Roelofarendsveen daar opgezocht en dan zie je dit gebied rondom de Noorderhemweg weergegeven door een aantal blauwe streepjes. 'Aha' denk je dan 'water', 'slootjes' maar die kennis bereid je in het geheel niet voor op de werkelijkheid; want die is veel rijker, weelderiger en fraaier. De simpele waarheid is dat een kaart een sterk vereenvoudigde weergave is: een schema. Het zou mooi en passend zijn om de werkelijkheid af te beelden één op één, dan zou alles er kloppend op staan, maar ja, dan kon je de kaart niet meer opvouwen.

Deze simpele waarheid over de relatie tussen kaart en gebied geldt ook voor plannen, voor blauwdrukken. Men vergeet vaak bij plannen - in het enthousiasme of in de verontwaardiging - dat het het plan en de werkelijkheid die het wordt flink van elkaar kunnen verschillen. Moderne middelen als computer-animaties en artists' impressions helpen daarbij (al zijn het meestal idealisering). En dat verschillen kan zowel positief als negatief uitvallen.

Twee dagen geleden stond ik op de Galgekade bij het Braassemermeer. De zon scheen fel en omdat het windstil was, lag het water er strak bij en weerspiegelde de hemel bijna rimpelloos, bijna één op één.